

Yttrande gällande ”En rättssäker vindkraftsprövning” SOU 2021:53

Utredningen föreslår förändringar och förtydliganden i Miljöbalken gällande prövning och lokalisering av vindkraftsanläggningar. Syftet är att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

Idag måste kommuner tillstyrka för att ett tillstånd ska kunna ges till vindkraftsanläggningar. En kommun behöver inte tydligt motivera sitt beslut. Man brukar kalla det ”det kommunala vetot”. Utredningens förslag innebär att kommunen även i fortsättningen har rätt att säga ja eller nej till vindkraft. Till skillnad från idag kommer kommunen ge ett besked tidigt i processen och kommunens beslut begränsas till att enbart avse mark- och vattenanvändning. Ett positivt besked om en lokalisering ska vara en förutsättning för att kunna lämna in en ansökan om tillstånd. Utredningen föreslår en ny lag för lokaliseringsbesked. Beslut om lokaliseringsbesked (positivt eller negativt) ska fattas av kommunen inom sex månader efter att den som utreder vindkraftsetableringen begärt det och föreslås gälla i 5 år. Beslutet ska motiveras och utgå från översiktsplanens föreslagna markanvändning. Kommunen kan meddela begränsningar i omfattning och högsta höjd med utgångspunkt från översiktsplanen. Utredningen föreslår även en reglering av ekonomisk ersättning/kompensation till kommuner och lokalsamhällen som även skapar en bättre förutsägbarhet och rättssäkerhet än dagens förhandlingar kring ersättning.

Övergripande synpunkter från kommunen

Kommunen är positiv till flera av förslagen i utredningen och håller med om att det är viktigt med rättssäker och tidseffektiv process kring vindkraftsutbyggnad. Kommunen ser samtidigt att inflytandet och möjligheter till lokal demokrati minskar med utredningens förslag, vilket är negativt. Kommunen värnar vårt eget självbestämmande.

Ersättningen måste vara betydande och med stor möjlighet att användas fritt enligt lokalsamhället val och inriktning. Det ska vara en betydande summa som går tillbaka till lokalsamhället som kompensation för intrånget. Vi vill vara en samrådspart i kommande diskussioner om ekonomisk ersättning.

Kommunens synpunkter på de olika delarna

Kommunen anser följande delar som positiva

- Lokaliseringsbeskedet - Kommunernas inflytande över lokaliseringen bibehålls.
- Positivt lokaliseringsbeskedet är en förutsättning för att lämna in en tillståndsansökan och att ansökan måste förhålla sig till de givna förutsättningarna vid förfrågan om lokaliseringsbeskedet.
- Beslut om lokaliseringsbesked ska vara motiverat och gälla i fem år. Motivering ökar förståelse och rättssäkerhet. Likaså kan förutsättningarna ändras över tid vilket gör att kommunen ser positivt på tidsbegränsningen.
- Tidigt lokaliseringsbeslut gör att handläggning och utredningar kommer göras på de projekt som har en möjlighet att realiseras.
- Hinderbelysningen anpassas till de internationella riktlinjerna.
- Förslaget med att planeringsstöd till kommunerna införs är positivt och det kommer vara avgörande för oss som har en väldigt stor kommun geografiskt med väldigt få invånare. Arealen ser vi som viktigare än antalet invånare.
- Kommunen har möjlighet att påverka höjden av verken.
- Kommunen ser positivt på att ersättning/kompensation till kommuner och lokalsamhällen styrs upp i ett nytt regelverk och ersätter nuvarande situation med förhandlingar. Det skapar en rättssäkerhet, förutsägbarhet och troligtvis påverkar opinion i positiv riktning. Ersättningen får inte läggas för lågt!

Följande delar ser kommunen som större utmaningar och mer negativa

- Utredningens förslag ökar kraven på tydliga och aktuella översiktsplaner. Speciellt för små kommuner kan bördan bli extra stor när kraven på tematiska tillägg och översiktsplanering ökar. Översiktsplanen är inte bindande idag, men blir med detta förslag tydligt bindande när det gäller vindkraftsetableringar. Det är ett tydligt skifte gällande översiktsplanens tyngd och styrande funktion.
- Känsla av att den lokala demokratin sätts ur spel - Vid kommunernas översiktsplanering är det inte lika vanligt att folk engagerar sig som vid konkreta tillståndsprocesser. Vilket gör att "allmänheten" och den lokala demokratin delvis sätts ur spel. Kommunen har väldigt stor andel fritidshusägare som är svåra att nå i dialogprocesser. Det är en större utmaning att nå dom i översiktsplaneprocessen än när en faktisk tillståndsansökan pågår.
- Tidsfristen om 6 månader är för kort då kommunen endast har 4 kommunfullmäktigemöten per år, den behöver förlängas till minst 9 månader för att processen ska hinna med att ha sin gång.
- Bedömningen av höjden på verk på den specifika platsen kan bli svår innan siktanalyser och fotomontage finns klara, vilket planeras ske senare i tillståndsprocessen.
- Det finns risk att man i framtiden kör över lokala intressen för den storskaliga utbyggnaden – när de kommunala verktygen "försvagas". En kommun har ofta goda kunskaper om de lokala företagen och deras markanvändning. Tillståndsprövning enligt Miljöbalken har inte alltid de juridiska verktyg som behövs för att tillvarata lokala intressen kopplat till markanvändning, företagande och fritidsintressen. Nu kan kommuner tillämpa sin broms (kommunvetot) i de fall när man bedömer att de lokala intressena är viktigare än vindkraftsetableringen.
- Övergångsperioden mellan regelverken behöver vara så tilltagen så kommunerna hinner med att aktualisera sina vindbruksplaner.

Kommunen ser följande delar som behöver tydliggöras

- Ärenden som hamnar i gränslandet mellan en aktuell och inte aktuell översiktsplan då verkligheten ibland inte är så enkel som teorin.
- Kommunen anser att det behövs en tydlighet på vilket sätt grannkommunerna ska kunna påverka en kommuns lokaliseringsbesked om det påverkar grannkommunen negativt. Det är svårt att ange ett exakt avstånd från kommungräns om det råder påtaglig påverkan även i grannkommunen. Det beror till exempel på topografin, lokala förhållanden och vilka intressen det handlar om i den egna kommunen. Det lokala inflytandet bör vara lika starkt oberoende av vilken sida av kommungränsen man bor på.

För Bergs kommun

Kommunalråd